

TÁC ĐỘNG HAI CHIỀU CỦA CHÍNH SÁCH ZERO-COVID TỪ TRUNG QUỐC TỚI VIỆT NAM

Sau hơn 2 năm bị ảnh hưởng nặng nề bởi COVID-19, phần lớn các nước trên thế giới, bao gồm cả Việt Nam, hiện nay đều đã thực hiện chủ trương "sống chung với dịch", khôi phục lại toàn bộ các hoạt động kinh tế - xã hội. Tuy nhiên, trái với xu hướng chung này, Trung Quốc vẫn kiên trì theo đuổi chính sách Zero-COVID với hàng loạt đợt phong tỏa kéo dài tại nhiều thành phố thương mại lớn, làm gián đoạn nhiều chuỗi sản xuất và cung ứng hàng hóa của Bắc Kinh nói riêng, và toàn thế giới nói chung, bao gồm cả Việt Nam.

Trong nửa đầu năm 2022, Trung Quốc đã lần lượt tiến hành áp lệnh phong tỏa toàn bộ hoặc từng phần với ít nhất 27 thành phố, trải dài 14 tỉnh, gây ảnh hưởng nghiêm trọng đến hoạt động sản xuất, kinh doanh trên cả nước. Theo Bloomberg, việc phong tỏa này đã khiến GDP Trung Quốc thiệt hại khoảng 0,4% trong hai quý đầu năm 2022. Không chỉ gây thiệt hại tới kinh tế Trung Quốc, chính sách này cũng làm ảnh hưởng không nhỏ tới nhiều ngành kinh tế của Việt Nam vốn phụ thuộc nhiều vào thị trường Trung Quốc.

Về xuất khẩu, kết quả 6 tháng đầu năm ghi nhận Trung Quốc vẫn duy trì là thị trường xuất khẩu lớn thứ hai của Việt Nam, chiếm 14,1% tổng giá trị xuất khẩu. Tuy nhiên, tốc độ tăng trưởng xuất khẩu của Việt Nam sang quốc gia này đã có sự sụt giảm đáng kể, chỉ tăng 6,6% so với mức tăng 25,1% của cùng kỳ năm ngoái theo số liệu thống kê của Tổng cục Hải quan Việt Nam.

Dù sao, con số tăng trưởng dương vẫn là một dấu hiệu đáng mừng trong bối cảnh hoạt động vận tải, thông quan hàng hóa tại các cảng và cửa khẩu giữa Việt Nam và Trung Quốc liên tục gặp gián đoạn do các lệnh phong tỏa siết chặt của Trung Quốc. Tác động rõ nét nhất là với mặt hàng nông sản khi ngành này có nhiều lô hàng bị chặn lại ở cửa khẩu gây hư hỏng, buộc phải tiêu hủy hoặc giải phóng giá rẻ, gây thiệt hại tài chính lớn cho các thương nhân Việt. Bên cạnh đó, quá trình vận chuyển kéo dài cũng khiến giá cả hàng hóa tăng cao do phải chịu thêm chi phí lưu kho, di chuyển, làm giảm sức cạnh tranh của hàng Việt Nam tại thị trường Trung Quốc. Đến thời điểm hiện tại, sau nhiều nỗ lực tạo thuận lợi thương mại giữa hai bên, tình trạng tắc nghẽn, ùn ứ hàng hóa tại các cửa khẩu đã không còn quá nghiêm trọng, nhưng lưu lượng hàng hóa được thông quan dường như vẫn đang tương đối "dè chừng" do chính sách Zero-COVID vẫn tiếp tục được áp dụng, và do Việt Nam đang cố gắng thúc đẩy chuyển hướng sang xuất khẩu chính ngạch để thay thế hình thức xuất khẩu tiểu ngạch tại cửa khẩu nhiều rủi ro.

Về nhập khẩu, Trung Quốc vẫn duy trì là đối tác Việt Nam nhập khẩu nhiều nhất, chiếm 33% tổng kim ngạch nhập khẩu vào Việt Nam trong 6 tháng đầu năm 2022. Theo Tổng cục Hải quan, trị giá hàng hóa nhập khẩu từ Trung Quốc đạt 61,1 tỷ USD, chỉ tăng 14,6% so với cùng kỳ năm trước, sụt giảm đáng kể so với con số tăng trưởng 53,6% của cùng kỳ năm ngoái.

Các chính sách phong tỏa đã gây gián đoạn chuỗi cung ứng từ Trung Quốc, khiến nhiều doanh nghiệp Việt Nam bị chậm trễ trong việc nhập khẩu nguyên vật liệu, gây nhiều khó khăn cho quá trình sản xuất chế biến, đặc biệt là với những ngành phụ thuộc nguồn cung nguyên vật liệu từ Trung Quốc như điện tử, máy móc... Nhiều doanh nghiệp Việt Nam buộc phải tìm kiếm mở rộng nguồn cung, hoặc chấp nhận chi phí vận chuyển cao để có đủ nguyên liệu sản xuất, đảm bảo tiến độ hoàn thành đơn hàng đã ký kết với các đối tác. Tình trạng này đã phần nào làm chậm quá trình hồi phục hậu COVID-19 của doanh nghiệp Việt Nam.

Về đầu tư, trái với tình trạng của xuất nhập khẩu, Việt Nam lại được nhận định là một trong số ít quốc gia có thể được hưởng lợi về thu hút đầu tư nước ngoài từ chính sách Zero-COVID của Trung Quốc. Cụ thể, những lệnh phong tỏa siết chặt của Trung Quốc đã gây khó khăn cho không ít doanh nghiệp trong nước và nước ngoài đang hoạt động tại nước này, khiến nhiều nhà đầu tư ở Trung Quốc hoặc đang có ý định đầu tư vào Trung Quốc, chuyển hướng sang các khu vực khác, và Việt Nam là một trong những điểm đến sáng giá.

Trên thực tế, nhiều công ty, đặc biệt là trong ngành công nghiệp điện tử đã và đang tiến hành mở rộng hoặc đầu tư mới vào Việt Nam. Vào tháng 2/2022, gã khổng lồ điện tử Samsung đã thông báo sẽ đầu tư thêm 920 triệu USD để mở rộng hoạt động sản xuất tại miền Bắc. Các tập đoàn điện tử lớn của Trung Quốc như Luxshare Precision Industry, Goertek và nhà máy lắp ráp iPhone Pegatron của Đài Loan cũng đang trong quá trình xây dựng và hoàn thiện cơ sở sản xuất tại Việt Nam. Gần đây nhất, Google cũng đang bày tỏ ý định vận hành dây chuyền sản xuất mới của Google tại Việt Nam vào khoảng sau năm 2023 để tránh các rủi ro từ căng thẳng Mỹ - Trung và việc gián đoạn hoạt động nhà máy tại Trung Quốc do đại dịch.

Như vậy, chính sách Zero-COVID của nước láng giềng Trung Quốc là một trong những trở ngại đáng kể với hoạt động thương mại đang đã hồi phục sau dịch bệnh của Việt Nam; nhưng đồng thời cũng đem lại nhiều cơ hội thu hút đầu tư nước ngoài trong nửa đầu năm nay. Trung Quốc có vẻ sẽ vẫn tiếp tục theo đuổi chính sách này trong thời gian tới. Tuy nhiên, phía Chính phủ Việt Nam đang nỗ lực làm việc với Trung Quốc để tạo thuận lợi cho các thủ tục xuất nhập khẩu, với kỳ vọng giảm thiểu được tối đa những thiệt hại, cản trở từ các biện pháp phong tỏa, hỗ trợ thúc đẩy quan hệ thương mại lâu đời giữa Việt Nam và Trung Quốc ngày càng phát triển.

